

การบริการตรวจสอบโรคและศัตรูพืชในแปลงปลูกของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสม
และรับรองการปลอดศัตรูพืชเพื่อการส่งออก

**Field Inspection Service and Phytosanitary Certification
of Hybrid Seed Production for Export**

ศรีวิเศษ เกษสังข์¹ ชลธิชา รักใคร่¹ นงพร มาอยู่ดี¹ ปรียพรรณ พงสาพิชณ์¹
วันเพ็ญ ศรีชาติ¹ วาณิช คำพานิช¹ โสภา พิสงปราการ¹
ณัฐพร อุทัยมงคล¹ สุรพล ยินอัสวพรรณ¹ เกรียงไกร จำริธูมา¹

บทคัดย่อ

การตรวจสอบโรคและศัตรูพืชในแปลงปลูกของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสมเพื่อการส่งออกมีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอนได้แก่ 1) การตรวจสอบเชื้อโรคและศัตรูพืชกับเมล็ดพันธุ์พ่อ-แม่ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศก่อนการอนุญาตให้เกษตรกรนำไปปลูกเพื่อผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ลูกผสม 2) การวางแผนการตรวจสอบศัตรูพืชและการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในแปลงปลูก 3) การบริการตรวจสอบโรคและศัตรูพืชในช่วงที่พืชเจริญเติบโตในแปลงปลูก 4) การบริการตรวจสอบศัตรูพืชกับเมล็ดพันธุ์ลูกผสมหลังการเก็บเกี่ยว และ 5) การจัดทำรายงานเพื่อการออกใบรับรองสุขอนามัยพืช (Phytosanitary Certificate) ที่ต้องระบุข้อความรับรองพิเศษ (Additional Declaration) ตามเงื่อนไขของประเทศผู้ซื้อ การดำเนินงานในฤดูกาลผลิตปี 2553/54 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการดังกล่าว ทั้งสิ้นจำนวน 5,753 ราย (ครอบครัว) โดยอยู่ภายใต้การดูแลของบริษัทผลิตเมล็ดพันธุ์ 15 บริษัท สามารถตรวจสอบและให้การรับรองการปลอดศัตรูพืช 134 ชนิด กับเมล็ดพันธุ์ฝัก 8 ชนิด ได้แก่ เมล็ดพันธุ์มะเขือเทศ พริกหวาน/พริกเผ็ด มะเขือม่วง แตงโม เมลอน/แตงเทศ /แตงแคนตาลูป แตงกวา สคว๊อช และฟักทอง เมล็ดพันธุ์พืชไร่ 1 ชนิด ได้แก่ ข้าวโพด และเมล็ดพันธุ์หญ้า 1 ชนิด ได้แก่ เมล็ดพันธุ์หญ้าจัมโบ้ การดำเนินงานตรวจสอบเมล็ดพันธุ์พ่อ-แม่ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศจำนวน 14 ประเทศ ผลปรากฏว่าไม่พบศัตรูพืชที่สำคัญทางกักกันพืช และได้ดำเนินการตรวจสอบศัตรูพืชในแปลงเกษตรกรในท้องที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และ ภาคกลาง รวม 28 จังหวัด พื้นที่ปลูก 10,410.60 ไร่ ตรวจพบศัตรูพืชที่ต้องการให้รับรอง 6 ชนิด ได้แก่ *Acidovorax avenea* subsp. *citrulli*, *Mycosphaerella melonis* (*Didymella bryoniae*), *Xanthomonas campestris* pv. *vesicatoria*, Cucumber Mosaic Virus, Tobacco Mosaic Virus และ Maize Dwarf Mosaic Virus กับแปลงเกษตรกรจำนวน 124 แปลง ดังนั้นจึงได้ยกเลิกการรับรองเพื่อการส่งออกกับแปลงดังกล่าว และสามารถให้การ

¹ สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

รับรองการปลอดศัตรูพืชกับเมล็ดพันธุ์ที่ส่งออกไปยังต่างประเทศจำนวน 18 ประเทศ ปริมาณการส่งออก 2,994.95 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 600 ล้านบาท ซึ่งทำให้เกษตรกร 5,753 ครอบครัว มีรายได้เพิ่มขึ้นจากฤดูการทำนาปีเฉลี่ยครอบครัวละ 85,000 บาทต่อปี ส่งผลให้เกษตรกรประมาณ 11,500 คน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพเมล็ดพันธุ์ลูกผสมของประเทศไทยให้ได้มีมาตรฐานสูงขึ้นเนื่องจากเมล็ดพันธุ์ดังกล่าวปราศจากเชื้อโรคและศัตรูพืชที่ร้ายแรง ตามความต้องการของประเทศผู้ซื้อ ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันการผลิตเมล็ดพันธุ์เป็นการค้ากับประเทศอื่นในตลาดโลกได้